

3. NATO. (2023). Vilnius Summit Communiqué. Issued by NATO Heads of State and Government. URL: <https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2023/07/11/vilnius-summit-communication>. (Access date: March 24, 2026)

4. NATO. (2014). Wales Summit Declaration. Issued by NATO Heads of State and Government. URL: <https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2014/09/05/wales-summit-declaration> (Access date: March 25, 2026)

5. Ministry of National Defence Republic of Poland. (2026). Budget for defense: Priorities and strategic directions. Warsaw. URL: <https://www.gov.pl/web/national-defence> (Access date: April 1, 2026)

УДК 336.5:355.242.1:355.02(4-67NATO)

Панухник О., д. екон. наук, проф.

Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Україна

ФІНАНСОВО-ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИСКОРЕНОГО ПЕРЕОЗБРОЄННЯ: ІНТЕГРАЦІЯ НОВІТНЬОГО БОЙОВОГО ДОСВІДУ В ЗАКУПІВЕЛЬНІ СТРАТЕГІЇ КРАЇН-ЧЛЕНІВ НАТО

***Анотація.** У статті досліджено трансформацію систем управління оборонними закупівлями під впливом досвіду сучасної високотехнологічної війни в Україні. Проаналізовано перехід країн НАТО до моделей «швидкого реагування», що базуються на оперативному впровадженні бойового досвіду у бюджетні та закупівельні цикли. Виявлено ключові зміни у фінансовому регулюванні, спрямовані на підтримку технологічної переваги та стійкості оборонно-промислової бази в умовах тривалого конфлікту високої інтенсивності. Визначено роль інституційної гнучкості та прозорості як критичних факторів ефективного переозброєння.*

***Ключові слова:** оборонні закупівлі, бойовий досвід, фінансове регулювання, країни-члени НАТО, стратегічне управління, технологічна перевага, підзвітність, прискорене переозброєння*

Panukhnyk O., Dr. Sc. (Econ.), Prof.

Military Institute of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

FINANCIAL AND INSTITUTIONAL PROVISION FOR ACCELERATED REARMAMENT: INTEGRATING CONTEMPORARY COMBAT EXPERIENCE INTO NATO MEMBER STATES' PROCUREMENT STRATEGIES

***Abstract.** The article examines the transformation of defence procurement management systems under the influence of modern high-tech warfare experience in Ukraine. It analyses the transition of NATO countries to “rapid response” models based on the operational integration of combat experience (lessons learned) into budgetary and procurement cycles. Key changes in financial regulation aimed at maintaining technological superiority and the resilience of the defence-industrial base in a protracted high-intensity conflict are identified. The role of institutional flexibility and transparency as critical factors for effective rearmament is defined*

***Keywords:** defence procurement, combat experience, financial regulation, NATO Member States, strategic management, technological superiority, accountability, rapid rearmament*

Повномасштабна російсько-українська війна стала безпрецедентним джерелом новітнього досвіду, який змусив країни Альянсу докорінно переглянути власні підходи до формування оборонних замовлень. Сучасний конфлікт високої інтенсивності продемонстрував, що традиційні багаторічні цикли розробки озброєнь та інертне річне бюджетування не відповідають темпам технологічних змін на полі бою. Аналіз міжнародної практики свідчить про формування нової моделі регулювання, де фінансові та інституційні

інструменти закупівель стають механізмом швидкої трансляції бойового досвіду у конкретні оборонні спроможності [1].

У межах Процесу оборонного планування НАТО (NDPP) цільові показники спроможностей дедалі частіше базуються на аналізі динаміки сучасних операцій, що вимагає від національних бюджетів високого ступеня адаптивності. Закупівлі перестають бути лише актом придбання майна і перетворюються на динамічний процес управління технологічним життєвим циклом озброєння в умовах реальних загроз [2].

Ключовою особливістю сучасних моделей, що наразі впроваджуються в країнах НАТО, є створення екосистеми гнучких закупівель, здатної інтегрувати новітні технологічні рішення – від систем радіоелектронної боротьби до безпілотних комплексів – у надзвичайно стислі терміни. На макрорівні це втілюється у запровадженні адаптивних фінансових рамок, які дозволяють оперативного перерозподіляти ресурси на користь найбільш ефективних зразків озброєння, ідентифікованих під час реальних бойових дій. Такий підхід забезпечує не лише кількісне нарощування арсеналів, а й якісну перевагу за рахунок швидкої модернізації та ітераційного вдосконалення техніки без необхідності перезапуску повного циклу закупівель.

Водночас потреба у прискореному переозброєнні на основі новітнього досвіду створює ризики для системи фінансового контролю. Запровадження механізмів екстрених закупівель та створення спеціальних фондів для масштабування виробництва критичних боєприпасів вимагають наявності компенсаторних інструментів підзвітності. Держави Альянсу відповідають на ці виклики посиленням незалежного аудиту та розвитком аналітичних спроможностей для моніторингу ефективності витрат. Програми, подібні до NATO Building Integrity, стають гарантом того, що швидкість закупівель не призведе до зниження стандартів доброчесності та розмивання бюджетної дисципліни [3, 4].

Показовим прикладом реалізації моделі швидкої трансляції бойового досвіду у спроможності є ініціатива Міністерства оборони США “Replicator”. Ця програма спрямована на подолання «долини смерті» між інноваційними розробками та масовим виробництвом шляхом прискореного фінансування тисяч автономних систем. Аналіз впровадження цієї ініціативи свідчить, що використання гнучких фінансових інструментів дозволило скоротити цикл від ідентифікації потреби на полі бою до укладання контрактів з декількох років до декількох місяців.

Цей досвід підкреслює, що в умовах сучасного конфлікту інтеграція технологічних рішень (зокрема безпілотних систем та засобів РЕБ) вимагає відходу від жорстких бюджетних ліній на користь портфельного управління ресурсами. Використання таких механізмів дозволяє урядам країн НАТО динамічно коригувати закупівельні стратегії, забезпечуючи максимальну бойову ефективність у відповідь на виклики, що виникають у реальному часі [5].

У підсумку, міжнародний досвід країн НАТО свідчить про те, що імплементація новітнього досвіду російсько-української війни є не лише військовим, а насамперед складним управлінсько-фінансовим завданням. Формування стратегічного багаторічного бюджетування, інтегрованого з оперативними даними з поля бою, стає базовою умовою національної стійкості. Для України адаптація цих принципів є критично важливою для трансформації власної системи закупівель у гнучкий інструмент підтримки технологічної переваги над агресором у довгостроковій перспективі. Така парадигма «розумної оборони» дозволяє узгодити стратегічні цілі, фінансові ресурси та механізми підзвітності в умовах високої невизначеності безпекового середовища.

Джерела та література

1. European Commission. (2024). European Defence Industrial Strategy (EDIS). URL: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/edis_en. (Access date: March 25, 2026)
2. NATO. (2025). NATO defence planning process. Official website. URL: <https://www.nato.int/en/what-we-do/introduction-to-nato/nato-defence-planning-process>. (Access date: March 25, 2026)

3. NATO. (2023). Vilnius Summit Communiqué. Issued by NATO Heads of State and Government. URL: <https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2023/07/11/vilnius-summit-communicue>. (Access date: March 25, 2026)

4. National Audit Office. (2022). The defence equipment plan 2021-2031. UK Parliament House of Commons. URL: <https://www.nao.org.uk/reports/the-equipment-plan-2021-to-2031/>. (Access date: March 25, 2026)

5. U.S. Department of Defense. (2024). Replicator: Accelerating the Deployment of Attributable Autonomous Systems. Official website. URL: <https://www.defense.gov/News/Releases/Release/Article/3507156/deputy-secretary-of-defense-kathleen-hicks-announces-replicator-initiative/> (Access date: March 30, 2026)

УДК 351.86:336.5:355.242.1(4-67НАТО)

Сизов А., канд. екон. наук, доц., пр.н.сп.; Дяченко С., н.сп.

Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Україна

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ПРОЗОРОСТІ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОННИМИ ЗАКУПІВЛЯМИ: ДОСВІД ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ НАТО В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Анотація. У статті досліджено концептуальні засади та практичні інструменти забезпечення доброчесності, прозорості та підзвітності в системі оборонних фінансів. Проаналізовано еволюцію програми НАТО «Розбудова доброчесності» та її вплив на формування національних антикорупційних стратегій у секторі безпеки. Розглянуто досвід Великої Британії та Італії щодо впровадження механізмів демократичного цивільного контролю та незалежного аудиту оборонних видатків. Особливу увагу приділено аудиту програми F-35 як прикладу виявлення фінансових аномалій. Обґрунтовано, що в умовах стрімкого зростання військових бюджетів посилення інституційного нагляду є критичною умовою ефективності державних інвестицій у національну оборону

Ключові слова: оборонні закупівлі, доброчесність, програма НАТО «Розбудова доброчесності», прозорість, фінансовий контроль, країни-члени НАТО, публічні видатки, антикорупційний моніторинг

Syzov A., Ph.D. (Econ.), Assoc. Prof., Sr.Res.; Dyachenko S., Res.

Military Institute of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

INSTITUTIONALISING THE PRINCIPLES OF INTEGRITY AND TRANSPARENCY IN DEFENCE PROCUREMENT MANAGEMENT: NATO MEMBER STATES' EXPERIENCE AMIDST THE TRANSFORMATION OF THE SECURITY ENVIRONMENT

Abstract. The article examines the conceptual foundations and practical instruments for ensuring integrity, transparency, and accountability within the defence finance system. It analyses the evolution of the NATO Building Integrity (BI) Programme and its impact on the formation of national anti-corruption strategies in the security sector. The study reviews the experience of the United Kingdom and Italy in implementing mechanisms for democratic civilian oversight and independent auditing of defence expenditure. Special attention is given to the audit of the F-35 programme as an example of detecting financial anomalies. It is substantiated that amidst the rapid increase in military budgets, strengthening institutional oversight remains a critical prerequisite for the effectiveness of state investments in national defence

Keywords: defence procurement, integrity, NATO Building Integrity Programme, transparency, financial control, NATO Member States, public expenditure, anti-corruption monitoring